

HAND EN TAND

Proloog

Ze steekt toe.

Het is een moment van grote intimiteit, dat weet ze uit ervaring. Ze klemt haar hand om het koele heft van het mes en steekt het lemmet in zijn geheel in de keel, zodat haar hand de keel raakt. Huid tegen huid. Eerst een jas of een wollen vest, een katoenen hemd of een t-shirt, dan de huid. Uithalen. Het mes schiet heen en weer, als een dier dat een spoor volgt. Warm bloed gulpt over heft en hand. (De andere hand ligt op de mond en smoort de kreten.) Een soort vervulling is het, dit moment. Een ontmoeting. Een aanraking. Het lichaam is warm, het ligt open, warm van het bloed. Het ziet vanbinnen, binnen wordt buiten. Kokend heet. Het is veel te vlug voorbij.

En nog is ze niet voldaan. Ze verwijdert wat kledingstukken, ze verwijdert er zelfs heel wat, misschien meer dan nodig is. Ze doet wat ze moet doen en haalt het mes weer heen en weer. Ze knijpt haar ogen stijf dicht. Hier houdt ze niet van, van dit gedeelte. Ze heeft er nooit van gehouden, toen niet en nu niet. Maar vooral *tóén* niet.

Ten slotte laat ze haar tanden in de witte buik zakken en klemt ze in een weldadige beet samen, waarna ze, zoals altijd, dezelfde vijf woorden fluistert.

‘Het is maar een spelletje.’

***

Het is avond als George Flight gebeld wordt. Zondagavond. Eigenlijk zou hij van zijn rust moeten genieten. Een lekker stukje vlees en Yorkshire pudding toe, met de voeten op het tafeltje televisie kijken en de krant van zijn schoot laten glijden. Hij had er de hele dag al een voorgevoel van gehad. Tussen de middag in het café al, een kriebel in zijn buik, alsof er wormen in zaten, blinde, witte wormpjes, hongerige wormpjes, wormen die nooit genoeg hadden. Hij wist wat ze betekenden, en zij wisten wat ze betekenden. En toen had hij in het café de derde prijs in een verloting gewonnen. Een oranje met witte teddybeer van een meter hoog. Zelfs de wormen hadden hem uitgelachen. Toen was het hem duidelijk geworden dat de dag niet goed zou aflopen.

En zo was het inderdaad gegaan. De telefoon ging dwingend over alsof het tijd was voor de laatste ronde. Het slechte nieuws was blijkbaar zo dringend dat men niet op de ochtendploeg kon wachten. Natuurlijk wist hij wat het betekende. Had hij het de afgelopen weken niet aan zien komen? Toch aarzelde hij om de hoorn op te nemen. Maar uiteindelijk stak hij zijn hand uit.

‘Met Flight.’

‘Weer een slachtoffer, inspecteur. De wolfman heeft weer toegeslagen.’

Flight keek naar zijn televisietoestel. De hoogtepunten van de rugbywedstrijd van de vorige dag. Volwassen mannen die achter een rare bal aanliepen alsof hun leven ervan afhing. Het was toch maar een spelletje. En naast het toestel stond de teddybeer die hij had gewonnen hem aan te grijzen. Wat moest hij in godsnaam met een teddybeer?

‘Oké,’ zei hij. ‘Zeg maar waar...’

‘Het is tenslotte maar een spelletje.’

Rebus glimlachte en knikte de Engelsman tegenover hem aan het tafeltje toe. Toen keek hij uit het raam en veinsde weer belangstelling voor het donkere, vage landschap. De Engelsman had

het niet één keer gezegd, maar wel tien keer. Hij had de hele reis trouwens weinig anders gezegd. Bovendien was hij steeds bezig geweest stukjes af te knabbelen van het kleine beetje beenruimte dat Rebus had, terwijl zijn verzameling lege bierblikjes zich langzamerhand over de tafel in Rebus' richting uitbreidde en al tegen het stapeltje keurig opgevouwen kranten en tijdschriften aan stond.

'Plaatsbewijzen, alstublieft!' riep de conducteur vanaf het andere einde van het rijtuig.

Met een zucht ging Rebus voor de derde keer sinds het vertrek uit Edinburgh op zoek naar zijn kaartje. Het zat nooit waar hij dacht dat het was. Bij Berwick had hij gedacht dat het in de zak van zijn overhemd zat, maar bleek het in het borstzakje van zijn Harris-tweedcolbertje te zitten. Bij Durham had hij verondersteld dat het in zijn colbertje zat, maar vond hij het ten slotte onder een van de tijdschriften op tafel. En nu, tien minuten voor Peterborough, bleek het verhuisd te zijn naar de achterzak van zijn broek. Hij haalde het te voorschijn en wachtte op de conducteur.

Het kaartje van de Engelsman lag waar het steeds had gelegen, half verscholen onder een bierblikje. Rebus keek nog eens naar de achterpagina van een van zijn zondagskranten, hoewel hij praktisch elk woord dat erop stond uit zijn hoofd kende. De krant lag alleen maar boven op het stapeltje vanwege het gevoel van uitgelatenheid die de dikke zwarte kop boven het artikel – SCHOTLAND VOORUIT! – bij hem veroorzaakte. Het was een verslag van de rugbywedstrijd om de Calcutta Cup de vorige dag in het Murrayfieldstadion. Wat een wedstrijd! Geen dag voor zwakke magen, maar voor stoutmoedigen en vastberadenen. De Schotten hadden met 13-10 gewonnen, en zo kwam het dat de late zondagavondtrein naar Londen vol zat met teleurgestelde Engelse rugbysupporters.

Londen. Nooit een stad geweest waar Rebus van hield. Niet dat hij er zo vaak kwam. En nu was het ook niet voor de lol. Strikt zakelijk was het, en als vertegenwoordiger van de Lothian and Border Police diende hij zich voorbeeldig te gedragen. Of, zoals zijn

chef kort en bondig had gezegd: ‘Je verknalt het niet, hoor, John.’

Goed, hij zou zijn best doen. Niet dat hij het idee had dat hij véél kon doen, maar hij zou doen wat hij kon. En als dat inhield dat hij zorgde voor een schoon overhemd en een stropdas, voor gepoetste schoenen en een fatsoenlijk jasje: het zij zo.

‘Uw plaatsbewijzen, alstublieft.’

Rebus reikte zijn kaartje aan. In de gang verderop, in het niemandsland van het restauratierijtuig tussen de eerste en de tweede klas, klonken een paar stemmen op die een regel uit Blakes ‘Jerusalem’ voordroegen. De Engelsman tegenover Rebus glimlachte.

‘Het is maar een spelletje,’ zei hij tegen de blikjes voor hem. ‘Het is maar een spelletje.’

Vijf minuten te laat gleeed de trein het King’s Cross-station binnen. Het was kwart over elf. Rebus had geen haast. De Londense politie had in het centrum een hotelkamer voor hem geboekt. In de zak van zijn jasje had hij een getypt lijstje met aantekeningen en aanwijzingen dat ze hem vanuit Londen hadden opgestuurd. Veel bagage had hij niet meegenomen, want hij had het gevoel dat de gastvrijheid van de Londense politie bepaald niet onbeperkt zou zijn. Hij verwachtte niet langer dan twee of drie dagen van huis te zijn, want dan zouden ze zich ongetwijfeld realiseren dat hij hun bij het onderzoek niet veel hulp te bieden had. Hij had dus maar één kleine koffer, een sporttas en een aktetas bij zich. In de koffer zaten twee pakken, een extra paar schoenen, enkele onderbroeken, wat sokken en twee overhemden (met bijbehorende dassen). In de sporttas een toilettasje, een handdoek, twee paperbacks (waarvan een gedeeltelijk gelezen), een reiswekker, een kleinbeeldcamera met flitser en filmpjes, een T-shirt, een inschuifbare paraplu, een zonnebril, een transistorradio, een agenda, een bijbel, een potje met zevenennegentig paracetamoltabletten en een (met het T-shirt omwikkelde) fles van de beste Islay-maltwhisky.

Het meest noodzakelijke dus. In de aktetas zaten een blocnote,

pennen, een kleine bandrecorder, een paar onbespeelde en enkele bespeelde bandjes en een dikke dossiermap vol fotokopieën van documenten van de Londense politie, krantenknipsels en in glasmappen in een ringband gestoken kleurenfoto's van achttien bij vierentwintig. Vóór op de dossiermap zat een wit etiket met daarop één enkel woord. Het woord was WOLFMAN.

Rebus had geen haast. De avond – althans wat daarvan over was – was aan hem. Hij werd maandagochtend om tien uur op een vergadering verwacht, maar zijn eerste avond in de stad kon hij doorbrengen zoals hij wilde. En dat zou waarschijnlijk in zijn hotelkamer zijn, dacht hij. Hij bleef zitten totdat de andere passagiers de trein uit waren, pakte zijn tassen uit het rek en liep in de richting van de schuifdeur aan het einde van het rijtuig, waar zijn koffer op een ander rek lag. Toen hij zijn bagage de trein uit had gemanoeuvereerd bleef hij even staan om op adem te komen. De geur was niet helemaal hetzelfde als op andere stations. En beslist anders dan de geur van Waverley Station in Edinburgh. Het stonk niet echt, maar Rebus had het gevoel dat de lucht te veel gebruikt en oud en afgemat was. Hij voelde zich ineens moe. Hij rook trouwens nog iets anders, iets wat tegelijkertijd zoet en weerzinwekkend was. Het deed hem ergens aan denken, maar hij wist niet wat het was.

Toen hij in de stationshal kwam, liep hij niet meteen naar de ingang van de ondergrondse, maar dwaalde af naar een tijdschriftenkiosk. Hij kocht een gidsje van Londen en stopte dat in zijn aktetas. De kranten van de volgende ochtend waren net binnen, maar hij kocht ze niet. Het was zondag, en nog geen maandag. Zondag was de dag des Heren, en dat was misschien de reden dat hij ook een bijbel bij zich had. Hij was in geen weken naar een kerkdienst geweest... misschien zelfs al in geen maanden. De laatste keer was hij in de kathedraal op Palmerston Place geweest. Een mooie kerk, helder en licht, maar eigenlijk te ver weg. Trouwens, ook daar werd in georganiseerd verband aan

godsdienst gedaan, en hij was zijn wantrouwen tegenover georganiseerde godsdienst nog niet kwijt. Hij was de laatste tijd zelfs meer dan ooit op zijn hoede. Hij had ook honger. Misschien moest hij op weg naar het hotel even wat eten...

Hij passeerde twee vrouwen die druk met elkaar stonden te praten.

‘Ik hoorde het twintig minuten geleden op de radio.’

‘Weer een slachtoffer, dus?’

‘Dat zeiden ze.’

De vrouw huiverde. ‘Ik moet er niet aan denken. Zeiden ze dat het zeker was dat hij het was?’

‘Nee, het was niet zeker, maar het ligt er dik bovenop dat het zo is, toch?’

Daar zat iets in. Rebus was precies op tijd om getuige te kunnen zijn van een vervolg op het drama dat bezig was zich hier te voltrekken. Nog een moord, zodat het totaal nu op vier kwam. Vier moorden in drie maanden tijd. Een druk mannetje, deze moordenaar, die ze de bijnaam de wolfman hadden gegeven. Ze hadden Rebus’ chef bericht gestuurd. Mogen wij Rebus van je lenen, hadden ze gevraagd. Kijken of hij iets kan doen. Rebus’ chef, commissaris Watson, had hem de brief laten lezen.

‘Kennelijk verwachten ze een snelle oplossing van je, John,’ had hij gezegd. ‘Het lijkt erop dat ze al hun hoop op jou hebben gevestigd.’ Toen had hij gegrinnikt. Hij wist natuurlijk net zo goed als Rebus dat hij in dit geval maar weinig zou kunnen betekenen. Maar Rebus had nadenkend op zijn onderlip gebeten en was zwijgend tegenover zijn superieur achter diens bureau blijven zitten. Hij zou doen wat hij kon. Hij zou álles doen wat hij kon. Totdat ze hem doorzagen en terug naar huis stuurden.

Hij was trouwens blij dat hij even weg kon. En Watson leek blij hem even kwijt te zijn.

‘Dan zitten we tenminste een tijdje niet in elkaars vaarwater.’

De commissaris was afkomstig uit Aberdeen en had de bijnaam

‘Boer Watson’ gekregen. Het was een bijnaam die iedere aan hem ondergeschikte politiemans in Edinburgh begreep. Op een dag had Rebus, met een paar glazen maltwhisky te veel op, toen hem naar zijn smaak te veel vervelende klussen, administratieve karweitjes, wachtlopen en verplichte cursussen in de maag waren gesplitst, de bijnaam zelfs een keer in Watsons bijzijn gebruikt.

Cursussen! Een zeker gevoel voor humor kon je Watson niet ontzeggen. De laatste cursus, ‘Management voor leidinggevenden’, was een kleine ramp geweest – alleen maar psychologie en aardig zijn voor je ondergeschikten. Dat je ze moest motiveren en erbij betrekken. Dat je contact met ze moest hebben. Rebus had het na afloop één dag geprobeerd, de mensen een dag lang geprobeerd te motiveren, erbij te betrekken en contact met ze te zoeken. Aan het einde van de dag had een rechercheur met een glimlach zijn hand op Rebus’ schouder gelegd.

‘Verdomd hard gewerkt vandaag, John. Maar ik heb ervan genoten.’

‘Haal die hand van mijn schouder,’ had Rebus geroepen. ‘En wie heeft er gezegd dat je me bij mijn voornaam mocht noemen?’

De mond van de rechercheur was opengevallen. ‘Je zei toch dat...’ begon hij, maar hij nam niet de moeite zijn zin af te maken. De grap had lang genoeg geduurd. Rebus had geprobeerd manager te zijn. Hij had zijn best gedaan, maar het was hem slecht bevallen.

Hij was halverwege de trap naar de ondergrondse toen hij stilstond, zijn koffer en aktetas neerzette, de sporttas openritste en de transistorradio eruit haalde. Hij zette hem aan en hield hem met één hand tegen zijn oor, terwijl hij met de andere hand aan de zenderkeuzeknop draaide. Na een tijdje had hij een zender gevonden die nieuwsberichten uitzond. Hij bleef staan luisteren terwijl de andere reizigers langs hem heen liepen. Sommige keken hem even aan, maar de meeste besteedden geen aandacht aan hem. Toen hij ten slotte had gehoord wat hij wilde horen, zette hij de radio uit en stopte hem weer in de sporttas. Vervolgens knipte

hij de twee sloten van zijn aktetas open en haalde het stadsgidsje eruit. Terwijl hij het straatnamenregister doorbladerde, realiseerde hij zich weer hoe groot Londen was. Groot en dichtbevolkt. Ongeveer tien miljoen mensen, was het niet? Was dat niet twee keer de bevolking van heel Schotland? Het was nauwelijks te bevatten. Tien miljoen zielen.

‘Tien miljoen en één,’ fluisterde Rebus voor zich uit terwijl hij de straat vond waarnaar hij op zoek was.

De gruwelkamer

‘Geen leuke aanblik.’

Inspecteur George Flight keek even om zich heen omdat hij zich afvroeg of de brigadier op het lijk of op de omgeving doelde. Je kon veel van de wolfman zeggen, maar niet dat hij kieskeurig was als het ging om de omgeving waarin hij zijn misdaden pleegde. Deze keer was het een pad langs een rivier. Niet dat Flight de Lea ooit als ‘rivier’ had aangemerkt. Het was een plek waar supermarktkarretjes hun einde vonden, een donkere strook water met aan de ene kant een zompig landje en aan de andere kant laagbouwoningen en een bedrijventerrein. Het scheen dat je vanaf de Theems tot voorbij Edmonton langs de Lea kon lopen. Het riviertje liep als een gespikkelde zwarte ader van het oostelijk deel van het centrum tot aan de meest noordelijke uitlopers van de hoofdstad en nog verder. Het merendeel van de Londenaars wist niet van het bestaan ervan.

Maar George Flight kende het riviertje wel. Hij was opgegroeid in Tottenham Hale, niet ver van de Lea. Zijn vader had vroeger gevist in het bevaarbare deel ervan, tussen Stonebridge en Tottenham Locks. In zijn jonge jaren had hij op de oever gevoetbald, met zijn vriendjes in het lange gras stiekem sigaretten gerookt en op het onbebouwde stuk land pal aan de overkant van de rivier had hij in bloesjes en aan bh's liggen frunniken.

Hij had vroeger wel langs dit pad gewandeld. Het was er op warme zondagmiddagen vaak druk. Aan de waterkant waren cafés waar je met je glas bier in de hand buiten kon staan kijken hoe de

zondagszeilers met hun bootjes heen en weer voeren. Bij donker maakten echter alleen dronkenlappen, roekelozen en de zeer moedigen gebruik van het slecht verlichte pad. Dronkenlappen, roekelozen en moedigen... maar ook degenen die in de buurt woonden. Jean Cooper had in de buurt gewoond. Sinds zij en haar man uit elkaar waren, had ze bij haar zuster in een eenvoudig huisje in een kleine nieuwbouwwijk aan het jaagpad gewoond. Ze had in een café aan Lea Bridge Road gewerkt, en was daar om zeven uur klaar geweest. Het pad langs de rivier was de snelste weg naar huis.

Haar lichaam was om negen uur vijfenveertig gevonden door een stel knapen die op weg waren geweest naar een van de cafés. Ze waren teruggerend naar Lea Bridge Road en hadden een passerende politieauto aangehouden. Het daaropvolgende onderzoek was soepel verlopen. De politiearts trof bij aankomst rechercheurs van het politiebureau in Stoke Newington, en zij hadden, toen ze de modus operandi hadden herkend, contact opgenomen met Flight.

Toen hij arriveerde, was het er druk maar ordelijk. Het lichaam was geïdentificeerd, de omwonenden waren ondervraagd, de zuster was opgespoord. Een paar mensen van de technische recherche waren met elkaar in gesprek. De plek waar het lichaam lag, was afgezet, en niemand betrad de afzetting zonder eerst witte plastic kapjes over hoofdhaar en schoenen aangetrokken te hebben. Twee fotografen met flitsapparaten waren onder een door een aggregaat gevoede noodverlichting bezig foto's te nemen. Naast het aggregaat stond een bestelauto waarin een andere fotograaf een videocamera aan de gang probeerde te krijgen.

‘Het ligt aan die goedkope tapes,’ klaagde hij. ‘In de winkel denk je dat je ze op een koopje hebt, maar halverwege merk je ineens dat de band dubbelgevouwen is of dat er een knik in zit.’

‘Koop dan niet van die goedkope tapes,’ had Flight tegen de man gezegd.

‘Bedankt voor het advies, Sherlock,’ had de cameraman venijnig

opgemerkt, waarna hij nog eens een vloek had uitgesproken over de tapes, degene die ze hem had verkocht en diens marktkraam aan Brick Lane. Hij had de tapes net die dag gekocht.

De technisch rechercheurs hadden inmiddels een onderzoeksplan opgesteld en gingen gewapend met plakband, scharen en een stapel plastic zakjes op het lijk af, waarna ze met buitengewone zorgvuldigheid plakband op het lichaam plakten, in de hoop dat daaraan haren en vezels zouden blijven kleven. Flight keek van een afstandje naar hun activiteiten. De noodverlichting wierp een schel licht op de plaats van de misdaad, zodat hij het gevoel had dat hij vanuit de verte toekeek hoe een toneelstuk zich ontvouwde. Mijn god, wat moest je een geduld hebben om dit soort werk te kunnen doen. Alles moest tot in de kleinste details en precies volgens het boekje gedaan worden. Hij was zelf nog niet bij het lijk geweest. Later zou hij aan de beurt zijn. Veel later wellicht.

Het gejammer begon weer. Het was afkomstig uit een Ford Sierra van de politie op Lea Bridge Road. Jean Coopers zuster zat achterin met een agente die haar probeerde te troosten en over te halen een kop hete, zoete thee te drinken. Nooit zou ze haar zuster meer in levenden lijve zien. Maar dit was niet het ergste. Het ergste kwam nog, bedacht Flight. Dat was het moment waarop ze Jeans lichaam in het mortuarium zou moeten identificeren.

Dat het Jean Cooper was, was gemakkelijk vast te stellen geweest. Haar handtas lag naast haar op het pad, en er was zo te zien niemand aan geweest. In de handtas hadden ze brieven en huissleutels met een adreslabel aangetroffen. Flight kon de gedachte aan die huissleutels niet uit zijn hoofd zetten. Het was niet erg slim om een label met je adres aan je sleutelbos te hangen, vond hij. Maar daar was het nu te laat voor. Te laat om nog aan misdaadpreventie te denken. Weer ging een gejammer op, een langgerekt, klagelijk gehuil dat zich uitstrekte tot aan de oranje gloed aan de hemel boven de Lea en het zompige land eromheen.

Flight keek naar het lijk en liep toen terug langs de weg die